

Civilutskottets yttrande 2024/25:CU2y

Totalförsvaret 2025–2030

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet beslutade den 22 oktober 2024 att ge bl.a. civilutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2024/25:34 Totalförsvaret 2025–2030 (avsnitt 1–3 och 5–13) och följdmotioner i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Civilutskottet yttrar sig endast över det förslag som väckts i följdmotion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 9. Utifrån de utgångspunkter som civilutskottet har att beakta anser civilutskottet att försvarsutskottet bör avstyrka motionsyrkandet.

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Motionen

I följdmotion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att reglera mark- och fastighetsköp från utländska medborgare.

Bakgrund

Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet lämnade i maj 2019 slutbetänkandet Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34). I betänkandet föreslog kommittén ett statligt kontrollsystem vid överlåtelse och upplåtelse av viss egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret. I juli 2022 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att åter analysera om och i så fall hur ett kontrollsystem bör genomföras. Uppdraget ska redovisas senast den 2 december 2024 (se kommittédirektiv 2022:121 och tilläggsdirektiv 2023:172).

Fastighetsregisterlagsutredningen lämnade i januari 2024 slutbetänkandet Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister (SOU 2024:7). I betänkandet finns bl.a. ett förslag som innebär att även överlåtelser av fast egendom ska omfattas av säkerhetsskyddslagens (2018:585) bestämmelser om kontroll av överlåtelse av säkerhetskänslig verksamhet. Utredningens förslag har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Utredningen om En ny förköpslag lämnade i maj 2024 betänkandet Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner (SOU 2024:38). I betänkandet finns bl.a. ett förslag till en ny statlig förköpslag som innebär att staten får förköpsrätt för att förvärva fast egendom för det militära eller civila försvaret. Utredningens förslag har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

I sammanhanget kan också nämnas att lagen (2023:560) om utländska direktinvesteringar trädde i kraft den 1 december 2023 (prop. 2022/23:116, bet. 2022/23:JuU32, rskr. 2023/24:3). Den lagen syftar till att hindra utländska direktinvesteringar i svensk skyddsvärd verksamhet som kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige. Lagen innebär att den som har för avsikt att direkt eller indirekt investera i skyddsvärd verksamhet är skyldig att göra en anmälan om detta till granskningsmyndigheten innan investeringen genomförs.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet yttrar sig endast över förslaget om reglering av utländska medborgares fastighetsköp i motion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 9.

Utskottet konstaterar att det kan finnas betydande risker med att utländska aktörer, och vissa andra aktörer, förvärvar fastigheter som är särskilt skyddsvärda eller ligger på strategiska platser.

Som framgår ovan har emellertid en särskild utredare i uppdrag att analysera om och i så fall hur ett kontrollsystem vid överlåtelse och upplåtelse av egendom av intresse för totalförsvaret bör genomföras. Vidare pågår beredningen av dels förslaget att överlåtelse av fast egendom ska omfattas av säkerhetsskyddslagens bestämmelser, dels förslaget till en ny lag som innebär att staten får förköpsrätt för att förvärva fast egendom för det militära eller civila försvaret.

Riksdagen bör inte föregripa det arbete som således pågår på området. Civilutskottet anser därför att försvarsutskottet bör avstyrka motion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 9.

Stockholm den 14 november 2024

På civilutskottets vägnar

Malcolm Momodou Jallow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Malcolm Momodou Jallow (V), Mikael Eskilander (SD), Leif Nysmed (S), Roger Hedlund (SD), Denis Begic (S), Rashid Farivar (SD), Anna-Belle Strömberg (S), Noria Manouchi (M), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C), Björn Tidland (SD), Katarina Luhr (MP), Gulan Avci (L), Markus Kallifatides (S), Jennie Wernäng (M), Adrian Magnusson (S) och Åsa Hartzell (M).

Avvikande mening

Reglering av utländska medborgares fastighetsköp (V)

Malcolm Momodou Jallow (V) anför:

Staten och andra delar av det offentliga Sverige är i dag stora mark- och fastighetsägare. Det offentliga ägandet ger handlingsfrihet i fråga om hur marken används och har därmed viktiga säkerhetsdimensioner. Jag menar att det offentliga ägandet, särskilt på kommunal nivå, i framtiden bör präglas av en större säkerhetsdimension. Det är viktigt att kommunerna förstår risken med att sälja mark till personer, företag eller föreningar med utländska kopplingar vars intressen inte alltid sammanfaller med Sveriges. Jag konstaterar att Finland nyligen har förbjudit markinköp för ryska medborgare.

Mot den bakgrunden anser jag att regeringen bör låta utreda möjligheten att reglera utländska medborgares mark- och fastighetsköp i Sverige, och detta bör riksdagen ställa sig bakom detta och tillkännage för regeringen.

Jag anser således att försvarsutskottet bör tillstyrka motion 2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 9.